

9. srpna 1925 byli dědicové, kteří se dovolávali dědického narovnění, přímo na pořad práva poukázání a bylo pozůstalostní řízení až do právo-platného rozhodnutí sporu přerušeno. Jest tu tedy podklad pro žalobu určovací, neboť žalobce má zájem na brzkém určení právního poměru mezi dědici, a nemohlo žalováno býti o plnění, poněvadž pozůstalost dosud ani projednána, ani odevzdána nebyla. Vývody odvolatelky, že její prohlášení bylo by slibem darovacím, k jehož platnosti nedostává se formy notářského spisu, jsou mylné, poněvadž jedná se tu o zvláštní narovnění dědické po rozumu §§ 1380, 1381 a 1383 obč. zák. Pokud se týče tvrzení odvolatelky, že dne 7. prosince 1924 obsah závěti stranám znám nebyl a že nemohly platného narovnění dle §u 1383 obč. zák. uzavřítí, stačí poukázati na správné a věci odpovídající důvody napadeného rozsudku, že strany obsah závěti znáti mohly.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle §u 503 čís. 4 c. ř. s. není opodstatněn, neboť soud posoudil věc po stránce právní zcela správně. Při tom ovšem nutno vycházeti ze skutkového zjištění soudů nižších stolic, že strany uzavřely dne 7. prosince 1924 porovnění, tvrzené žalobcem, a že jim podstatný obsah posledního porřízení zůstavitelova již tehdy byl znám. Pokud dovolatelka brojí proti tomuto zjištění, napadajíc ocenění důkazů odvolacím soudem, nelze se zabývati dotýčnými jejími vývody, poněvadž ocenění důkazů nelze napadati žádným z důvodů dovolacích, výčetmo uvedených v §u 503 c. ř. s. Odvolací soud vystihl zcela správně, že dohodu dne 7. prosince 1924 dlužno považovati za narovnění ve smyslu §u 1380 násl. obč. zák., a nikoli za smlouvu darovací, a že tudíž nebylo potřebí k jeho platnosti spisu notářského. Neprávem se tedy dovolává žalovaná ustanovení §u 1383 obč. zák., že o obsahu posledního porřízení nelze učiniti před jeho vyhlášením narovnění. Jak lze seznati z Zeillera komentáře mělo býti tímto zákonným předpisem zabráněno tomu, by účastníci porovnění o poslední vůli neznámého obsahu nebyli nějak zkráceni ve svých právech. Podle smyslu tohoto ustanovení nemůže tudíž býti dotčena platnost narovnění, byl-li obsah poslední vůle účastníkům znám, byť i tato ještě u soudu vyhlášena nebyla. Komentář Stubenrauchův, jehož se žalovaná dovolává, jest ovšem názoru opačného. Avšak již Winiwarter »Das österreichische Bürgerliche Recht« svazek 5 str. 49 zastává názor, že ve smyslu §u 1383 obč. zák. nemůže nedostatek soudního vyhlášení posledního porřízení býti na úkor platnosti narovnění, dozvěděli-li se účastníci o jeho obsahu způsobem jiným, a tento názor zastávají též Krainz § 148, Hasenöhr »Obligationenrecht« II. str. 315 a Mayr »Bürgerliches Recht« I. str., 315. a i soud dovolací s ním souhlasí.

Čís. 6800.

Prodávatel byl oprávněn odstoupiti od smlouvy, nevyhověl-li nejistý kupitel jeho žádosti, by mu zřídil neodvolatelný akreditiv, a nebyl ani jinak ochoten kupní cenu zajistiti.

Předpisem Šu 57 vyr. ř. nejsou odstraněny účinky započtení podle Šu 1438 obč. zák. a složení dluhu na soudě podle Šu 1425 obč. zák. Složení dluhu na soudě nemá však účinku, nestalo-li se řádně. Tak jest tomu, neplatil-li dlužník pohledávku proto, že namítal vzájemnou pohledávku, již však věřitel neuznal a jejíž správnost dlužník ve sporu neprokázal.

(Rozh. ze dne 15. února 1927, Rv I 1348/26.)

Proti žalobě o zaplacení celé pohledávky, ježto dlužník nedodržel vyrovnacích splátek, namítal dlužník započtením vzájemnou pohledávku na náhradu škody, ježto žalující firma v době po uzavření vyrovnání neprávem odstoupila od dodací smlouvy, pročež žalovaný složil na soudě část vyrovnací kvoty, již svou vzájemnou pohledávku započítával. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e neuznal vzájemnou pohledávku, namítanou započtením, po právu; ve věci samé pak žalobu zamítl. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání ani té ani oné strany. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného, k dovolání žalující firmy zrušil rozsudky obou nižších soudů ohledně žalobního nároku a vrátil věc prvému soudu, by, doplně řízení, znovu o ní rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání žalované, opírající se o dovolací důvod Šu 503 čís. 4 c. ř. s., není opodstatněno. Jest otázkou, zda byla žalobkyně oprávněna odstoupiti od smlouvy dodací, ujednané mezi stranami v listopadu 1924 ohledně 1.390 párů obuvi, když žalovaná nevyhověla její žádosti, by jí otevřela u banky neodvolatelný akreditiv. Požadavek žalobkyně o otevření neodvolatelného akreditivu opíral se zřejmě o ustanovení Šu 1052 obč. zák., když dovolatelka sama připustila v žalobní odpovědi, že žalobkyně nebyla povinna dodati jí zboží na úvěr, když se stala insolventní a o jejím jmění bylo zahájeno vyrovnání a tím uznala, že předpoklady pro použití práva v tomto ustanovení zákona prodávateli vyhrazeného jsou splněny. Ve svém dovolání nebrojí žalovaná proti názoru, že žalující strana byla oprávněna žádati předem zajištění, nýbrž namítá jen, že by byla žalobkyně dosti zajištěna, kdyby se to bylo stalo tak, jak ona (žalovaná) chtěla, totiž složením peněz u banky ve prospěch žalobkyně. Nižší soudy ovšem zjistily na základě dopisu ze dne 16. února 1925, že se žalovaná nabízela, že uloží pro žalobkyni u některé brněnské banky fakturovaný peníz, který si žalobkyně může zvednouti po převzetí zboží. Soudy tyto zjistily však také dále, že žalovaná v dopise ze dne 6. dubna 1925 prohlásila, jednak že nemá příčiny otevírati žalobkyni jí požadovaný neodvolatelný akreditiv, dokud jí nebude zaslán protivzorek, ačkoli tento, jak na základě jejího dopisu ze dne 16. února 1925 bylo zjištěno, v rukou měla, a také proto, že chce zboží u ní osobně převzítí a zaplatiti. Tím odepřela žalovaná nejen vyhověti požadavku žalobkyně, nýbrž nesložila ani, jak zprvu nabízela, fakturovaný peníz pro žalobkyni u některé banky. Ježto ustanovení Šu 1052 obč. zák. poskytuje prodávateli jen právo žádati zajištění, ale nikoli

právo je vynutiti, byla žalobkyně oprávněna, když žalovaná jí zajištění nedala, odepřítí plnění, neboť zákon praví výslovně, »že může své plnění odepřítí až do té doby, kdy bude poskytnuto neb zajištěno plnění vzájemné.« Neporušila tudíž žalobkyně smlouvy dodací, žalované nevznikl nárok na náhradu škody ani podle §u 1295 obč. zák., ani podle čl. 355 obch. zák., jehož předpokladu tu není, když se žalobkyně neocitla v prodlení, tím méně v zaviněném prodlení.

Dovolání žalobkyně, opírající se o dovolací důvod podle §u 503 čís. 4 c. ř. s., jest odůvodněno. Jde o tázku, zda nastalo v projednávaném případě obživnutí původní pohledávky žalobkyně podle §u 57 vyr. ř., když žalovaná, jak není sporno, nesplatila žalobkyni 40% kvotu její k vyrovnání přihlášené pohledávky, jejíž výše není sporná, úplně ve lhůtách soudním vyrovnáním stanovených. Řešení otázky, zda měla okolnost, že žalovaná si srazila z pohledávky žalobkyně dobropisy 2201 Kč 54 h, vliv na obživnutí původní pohledávky, odpadá, když první soud uznal, že žalované přísluší proti žalobkyni dobropisy ve výši jí účtované a žalobkyně odvoláním tuto část rozsudku prvního soudu vůbec nenapadla. Jinak se má věc s námitkou žalované, že o obživnutí pohledávky žalobkyně nelze prý mluvití jednak proto, že jí příslušela vzájemná pohledávka ve výši 9.659 Kč z důvodu náhrady škody neplněním dodací smlouvy, jednak že částku ve výši vzájemné pohledávky složila na soudě. Při řešení této námítky jest předně vycházeti z ustanovení §u 57 vyr. ř. ve znění čl. III. zák. ze dne 26. dubna 1923 čís. 99 sb. z. a n., jež praví, že dlužník, nesplní-li včas a plně potvrzené vyrovnání, ztrácí výhody z vyrovnání. Dle výkladu, který dal nejvyšší soud tomuto ustanovení zákona ve svých četných rozhodnutích, nemá významu, z jakého důvodu se nedodržení stalo. Přes to nelze však říci, že by tímto ustanovením byly odstraněny účinky předpisu o započtení podle §u 1438 obč. zák. a o složení dluhu na soudě podle §u 1425 obč. zák. Neboť v obou případech jde o placení, které sprostňuje dlužníka dluhu. Avšak v souzeném případě dovolává se žalovaná neprávem těchto účinků. Námitkou započtení nemohla žalovaná zabránití obživnutí pohledávky žalobkyně, když jest zjištěno, že namítaná jí vzájemná pohledávka není důvodem po právu. Ale žalovaná nebyla sprostěna dluhu ani tím, že peníze složila na soudě. Složení na soudě jest podle §u 1425 obč. zák. též placením a sprostňuje dlužníka dluhu dnem, kdy peníze byly složeny, avšak jen tehdy, stalo-li se způsobem v zákoně předepsaným, totiž řádně. Nižší soudy mají za to, že tomu tak bylo v souzeném případě, ale názor ten je mylným. Důvody, pro něž lze s účinkem dluh plnění složením na soudě, musí tkvítí v osobě věřitelově. Odvolací soud vyslovil, že důvod tento tkvěl v osobě žalobkyně proto, že neuznala vzájemné nároky žalované, čímž zřejmě mínil důvod, že věřitel byl nespokojen s tím, co se mu nabízí. Avšak důvod ten předpokládá, že dlužník sám nabídl plnění řádně. V souzeném případě měl dlužník (žalovaná) plnění nepřenou pohledávku žalobkyně přihlášenou k vyrovnání ve lhůtách podle ujednaného vyrovnání. Pak-li však žalovaná pohledávku neplatila z důvodu toho, že namítala vzájemnou pohledávku, kterou nejen že žalobkyně neuznávala za správnou, nýbrž její správnost se jí (žalované) nepodařilo ani ve sporu prokázati, nelze tvrdití, že dlužník sám nabídl

plnění řádně. Byl proto věřitel (žalobkyně) s tím, co se mu nabízelo, právem nespokojen a složení na soudě nestalo se řádně, čímž také nenastaly jeho účinky, totiž sprostění dlužníka dluhu. Důvody, kterými žalovaná strana chtěla zabrániti obživnutí pohledávky žalobcovy, odpadly a toto nastalo podle Šu 57 vyr. ř. Přes to však nemohlo dojíti k odsouzení žalované, když nižšími soudy nebylo bezpečně vyříčeno, zda pohledávka žalobkyní uplatňovaná 49.937 Kč 99 h jest onou obživnuvší pohledávkou, na niž má tato nárok. Není sporu o tom, že žalobkyní přihlášená pohledávka k vyrovnání činila i s úrokem do 10. ledna 1925 69.600 Kč 37 h. Avšak podle výpočtu žalobkyně činí její pohledávka po srážce splátek hotově učiněných 17.342 Kč 02 h a po srážce 7.879·57 Kč, o niž žalobní žádost omezila, ještě 49.937 Kč 99 h. Tolik také žádá se 12%ním úrokem, ač omezila žalobní nárok na 49.937 Kč 99 h se 6%ním úrokem. Žalovaná však uznala jen 69.704 Kč 09 h a prohlásila, že veškeré údaje žalobní popírá, pokud je výslovně neuznává. Po srážce splátek hotově učiněných 17.342 Kč 02 h a uvedených 7.879 Kč 57 h činila by dle údajů žalované obživnuvší pohledávka jen 44.482 Kč 50 h. Při tom se ovšem nepřihlíží k dobropisům právoplatně ve prospěch žalované uznaným. Dle toho není dosud bezpečně zjištěno, kolik činí obživnuvší pohledávka žalobkyně. Tato vada zamezuje úplné vysvětlení a důkladné posouzení rozepře a bude ji odstraniti provedením důkazů stranami v tom směru nabídnutých, a to prvním soudem, když jest již řízení první stolice jí stíženo.

Čís. 6801.

Usnesení, jímž byla po vyhlášení úpadku povolena exekuce na dlužníkovu jmění, není zmatečným. Dlužník může se s úspěchem brániti povolení exekuce buď rekusem do povolujícího usnesení anebo návrhem na zrušení exekuce podle Šu 39 čís. 2 ex. ř.

(Rozh. ze dne 15. února 1927, R II 41/27.)

Usnesením prvního soudu ze dne 7. listopadu 1926 povolena byla vymáhající straně proti straně povinné pro vykonatelnou pohledávku exekuce jednak mobilární jednak zabavením a příkázáním k vybrání pohledávky příslušející povinné straně proti dlužníku. Na jmění povinné strany byl však usnesením prvního soudu ze dne 15. února 1926 vyhlášen úpadek. První soud nicméně povolil žádanou exekuci a bylo povolující usnesení doručeno povinné straně dne 26. listopadu 1926 při výkonu exekuce. Správce úpadkové podstaty podal proti povolujícímu usnesení rekurs a bylo pak usnesením soudu rekursního rekursu vyhověno, změněno usnesení prvního soudu a návrh na povolení exekucí zamítnut z důvodu, že podle Šu 10 konk. řádu nelze proti úpadci nabýti soudcovského práva zástavního k věcem, které náležejí do úpadkové podstaty.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.